

Jong werk op #TAZ 2018: Luanda Casella en Sam Scheuermann

RECENSIE 31.07.2018
Leestijd 4 — 7
minuten

“I’m an empty space between brackets” zegt Luanda Casella in *Short of Lying*. Misschien moeten we zeggen: “I’m an empty space between interfaces” en is dat wel de meest treffende beschrijving van de subjecten die in *Short of Lying* en *Nomaden* van Sam Scheuermann op de planken verschijnen.

Elke Huybrechts

Elke Huybrechts is Master in de Nederlandse Taal- en Letterkunde en studeert Theaterwetenschappen. Ze is redacteur bij *Kluger Hans*, dramaturge van Cie DeSnor en loopt stage bij *Etcetera*.

Short of Lying (Luanda Casella)

Luanda Casella koestert een grote fascinatie voor verhalen en de structuren van uiteenlopende tekstsoorten. Dat bewees ze al in eerder werk, zoals *First is the Worst* (2013 -2015), een live boek, waarvoor ze zich liet inspireren door de structuren van jazzmuziek. In *A Certain Encyclopedia* (2015) ging ze aan de slag met de taxonomie en de encyclopedie. Ook experimenteerde ze al verschillende keren met digital storytelling en de performativiteit van dit soort vertellingen. In *Short of Lying* zet ze die lijn gedurig verder: literatuur en narrativiteit vormen zowel een thematische rode draad als de structuur van deze lecture-performance. *Short of Lying* is namelijk opgebouwd uit narratologische elementen die gebruikt worden in klassieke tragedies en redevoeringen, wetenschappelijke TED talks, bekentenisliteratuur (denk: dagboeken en memoires) en stand-upcomedyshows. Casella’s spoken word performance heeft dankzij die woekerende narativiteit en genrevermenging veel gemeen met de postmoderne en magisch-realistische romankunst. Het verbaast dan ook niet dat Casella in *Short of Lying* verwijst naar aanverwante schrijvers als Borgés, Márquez en Zielinski.

Maar misschien wel de meest opvallende overeenkomst met deze literaire postmoderniteit is Casella’s opvoering van één van de bekendste figuren uit die postmoderne literatuur: de onbetrouwbare verteller. Die onbetrouwbaarheid heeft Casella’s personage, dat gedeeltelijk fictioneel en reëel is (ze deelt enkele biografische overeenkomsten met de theatermaakster zelf), te danken aan haar mentale toestand. Ze is een *insomniac*, die uit de biecht klapt over de verslaving die ze opdeed tijdens haar slapeloze uren; een verslaving aan het verspreiden van de meest sensationele clickbait. Op het web transformeert ze

zich tot expert inzake ontelbaar veel onderwerpen en produceert ze artikels met prikkelende titels als 'Feeling Insecure About Your Body? 8 Reasons Why Eating Avocados Everyday Will Change The Way You Think About Everything'.

De verteller geeft continu duiding bij de narratologische en retorische strategieën die ze aanwendt en zelfs bij de effecten die zulke verbale kneepjes op het publiek hebben. Terwijl ze het publiek meeneemt van de ene episode naar de andere, countert ze dit vloeiende narratief telkens door metafictionele commentaren in te lassen. Op de infini, die achter Casella prijkt, projecteert ze een illustratie van een stel hersenen en de neurotransmitters en hormonen die vrijkomen wanneer we naar een verhaal luisteren. Op een gegeven moment weigert ze ook een spannend verhaal af te maken en wijst ze het publiek er fijntjes op dat het zich daardoor ongetwijfeld gefrustreerd voelt. Casella, maar zeker ook scenograaf Felix Fasolt, weten dus op een *clevere* manier zelfs op het fysieke gestel in te werken en de toeschouwers heen en weer te slingeren tussen meegaan in het narratief om dan de illusie ervan weer te deconstrueren.

Casella's *Short of Lying* is niet alleen een voorstelling, maar bestaat ook als gedrukte tekst. Als tekst is *Short of Lying* net iets radicaler in het (literaire) experiment en misschien daardoor zelfs interessanter dan als voorstelling. Door te kiezen voor de vorm van een lezing of TED talk voor de opvoering krijgt het geheel iets *cheesy* en baadt het in een vrijblijvende, in plaats van snijdende ironie. Wanneer Casella's verhaal haar culminatiepunt bereikt, het catharsismoment, komt ze er bijvoorbeeld op redelijk dramatische wijze achter – ze wordt opgeslokt door de infini – dat er geen echte ik bestaat en ze dus nooit gelogen heeft. Identiteit is maar één van de zovele constructies en ook deze moet er dus aan geloven. Maar dan volgt nog de opmerking dat er eigenlijk helemaal geen catharsis heeft plaatsgevonden; *in se* is er niets veranderd. Letterlijk alles wordt hier onderuitgehaald, alles wat er op scène gezegd wordt blijkt een leugen te zijn. *Short of Lying* laat dan wel op zeer slinkse wijze zien en voelen hoe we ons, ondanks het einde van de Grote Verhalen, nog steeds graag en makkelijk laten infecteren door het virus van (mini-)narratieven, wat overblijft is de Grote Leegte en het verlangen om die – alle deconstructies ten spijt – opnieuw in te vullen met iets anders.

***Nomaden* (Sam Scheuermann)**

Voor *Nomaden* installeerde Sam Scheuermann een nogal onpersoonlijke glazen ruimte in het midden van een kapel, waarin negen performers hebben plaatsgenomen. Deze constructie stelt een soort non-plaats voor, ruimtes die we enkel gebruiken om ons snel doorheen te bewegen, zoals vliegvelden en bushokjes, en die volgens antropoloog Marc Augé kenmerkend zijn voor wat hij de 'supermoderniteit' noemt. We bewegen ons snel en haast anoniem van de ene plaats naar de andere, als nomaden, onthecht, geïsoleerd en vervreemd van elkaar. In *Nomaden* krijgt het publiek echter eens de kans om langer stil te staan en te experimenteren met de mogelijkheden die zo'n non-plaats bieden.

Bij aanvang zitten en liggen de spelers samengepropt op een bankje in de box. Geleidelijk komt er beweging in dit tableau vivant; een hand of voet die beweegt, dan de volledige lichamen die loskomen van elkaar. De performers nemen andere posities in, terwijl ze gewoon wat voor zich uitstaren, een sigaret opsteken, of een kauwgum uit hun zak halen,... Gedurende de performance mogen de toeschouwers zich opstellen rondom deze non-plaats en zich verplaatsen in de ruimte. Zo ontstaat een typische dynamiek van bekijken en bekeken worden, als een evocatie van onze dagelijkse conditie.

Nomaden neemt nogal een trage start met wat 'ruis' op; pas vrij laat in de performance wordt het spel echt ingezet. Het laatste kwartier van *Nomaden* is daarom veruit het sterkste deel van de voorstelling. Het tempo wordt opgedreven: de performers halen smartphone, laptop, botterhammen met choco boven en beginnen vanuit de constructie druk te interageren met hun interfaces en andere voorwerpen. Tegelijkertijd nodigen sommigen van hen de toeschouwers uit om mee te kijken op de schermen waarop zij een video bekijken of een brief typen, wat soms een mooie en vreemdsoortige intimiteit laat ontstaan.

De performance-installatie heeft plots veel weg van een sociaal netwerk, waarop intieme en alledaagse dingen worden gedeeld die eigenlijk maar

weinig voorstellen. Hoewel de nomaden op dit moment zich nog een beetje verslikken in de leegte die ze eerder lijken te willen bekritisieren, is het vooral dankzij het beloftevolle laatste kwartier van *Nomaden* wel met belangstelling uitkijken naar andere delen van Scheuermanns serie over de 'zichzelf etalerende mens', waarvan *Nomaden* het eerste luik is.